

Uitgebreide toelichting van het meetinstrument

Korte Observatie Ergotherapie Kleuters (KOEK)

08 juni 2012

Review: Sandra Joeris
Invoer: E. van Engelen

1 Algemene gegevens

	Het meetinstrument heeft betrekking op de volgende categorieën
Lichaamsregio	Overig, ongespecificeerd
Aandoening (ICD)	Overig, ongespecificeerd
Domein 'Menselijk functioneren' (ICF)	Maatschappelijk-sociaal leven

- *Korte beschrijving* → De Korte Observatie Ergotherapie Kleuters (KOEK) is ontwikkeld als ergotherapeutisch observatie-instrument voor de oudste kleuters in het regulier basisonderwijs om te beoordelen of de kleuter toe is aan het (voorbereidend) schrijven. Ook is de KOEK te gebruiken voor de ergotherapeutische diagnostiek van kleuters met problemen in de fijne motoriek. Het meetinstrument bestaat uit verschillende onderdelen zoals papier- en pentaken en fijnmotorische taken. Bij de samenstelling van de KOEK werd gebruik gemaakt van de SOESSS (Standaard Observatie Schrijven en Sensomotorische Schrijfvoorwaarden).¹
- *Doelgroep* → kinderen met lichte problemen in de fijne motoriek, kinderen met DCD, kinderen met neurologische aandoening zoals cerebrale parese, spina bifida en mentale retardatie. ¹
- *Auteur:*
  - ✓ *Oorspronkelijke versie* → Van Hartingsveldt (2006) ¹

2 Doel van het meetinstrument

- Inventariserend
- Evaluatief/ Effectief

3 *Soort / vorm van het meetinstrument*

- *Performance test*
- *Opbouw performance test* →
  1. Papier- en pentaken: uitgangshouding, pengreep, 'Kleur de plaat', 'Schrijf je naam', 'Teken een poppetje', 'Wijs de weg', 'Over de zigzagweg', 'Maak de krullen af'.
  2. Fijnmotorische taken: Knippen, manipulatie in één hand, tweehandig bewegen, kruisen middellijn.
- *Invulinstructie* → De KOEK is een redelijk uitgebreid meetinstrument. Daarom worden de invulinstructies hier niet weergegeven. Deze zijn na te lezen in de scorelijst en handleiding.
- *Meetniveau* → per item: (scoreformulier)
  - papier en pentaken scoren op de aanwezigheid van bepaalde vaardigheden; DAM- leeftijd: 3+ (totaal aanwezig/4)= ongeveer x- aantal jaren; meetniveau is ordinaal.
  - Fijnmotorische taken: (voldoende/ onvoldoende); meetniveau is nominaal
  - Fijnmotorische taken: aanwezigheid van bepaalde vaardigheden, meetniveau is ordinaal
- *Meetniveau* → totale wijze van score (eindscoreformulier): +voldoende, +/- twijfelachtig, - onvoldoende, meetniveau is ordinaal

4 *Verkrijgbaarheid*

- *Opvraagbaar bij* → Beoordelingsformulier: www.meetinstrumentenzorg.nl
- *Geschatte kosten* →

Het KOEK-boekje kost € 29,95 incl. BTW en is te bestellen via:
<http://www.ergoboek.nl/bestellen%20.php>
De documenten die nodig zijn voor afname zijn gratis te downloaden via:
<http://www.ergoboek.nl/download%201.htm>
100 gatenbord 9,75 euro incl. verzending en is te bestellen via email: inhout@cello-zorg.nl
- *Copyright* → ja

5 *Methodologische kwaliteit*

Over de methodologische kwaliteit zijn op dit moment nog geen gegevens bekend, wel werd de KOEK binnen een expertronde beoordeeld. De inhoud en de bruikbaarheid werden als goed beoordeeld. ¹

- **Interne consistentie**
- **Reproduceerbaarheid**
- **Validiteit**
- **Responsiviteit / longitudinale validiteit**

6 *Hanteerbaarheid / feasibility*

- *Taal* → Nederlands
- *Benodigheden* → In hoogte verstelbare tafel, instructie/ handleiding, scorelijst, tekenboekje, kleurpotloden, HB- potlood, kleuterschaartje (rechts- en linkshandig), knipblad, liniaal, 100-gatenbord, A1 vel papier, plakband, 4 dikke krijtjes van verschillende kleuren.
- *Randvoorwaarden* → geen gegevens bekend
- *Benodigde tijd* → 20 min. ²
- *Gebruikershandleiding* → ja, zie referentie 1

7 *Normgegevens*

Normering per testonderdeel:

Papier en pentaken

1. Voorkeurshand: Kraus (2006) komt naar voren dat de voorkeurshand al duidelijk is bij 3-4 jaar.
2. Afstand neus, werkvlak: Erhardt (1994) 'the harmon distance': lengte onderarm, gemeten van de elleboog tot de pols.
3. Zithouding: De Ajurriaquerre (1979) is het sterk leunen tegen de tafel een typische houding tot 6 jaar.
4. Stand van de schouders: geen normering
5. Bewegingsinzet: Levine (1991) leeftijd 3-4 bewegingsinzet vanuit de pols; 4-6 jaar ontstaan vinderbewegingen.
6. Pengreep: onrijpe grepen komen voor tot 4 jaar
7. Naam schrijven: Met 5 jaar kan het kind zijn naam natekenen; met 5-6 jaar kan het kind zijn naam schrijven.
8. Voor de andere testonderdelen zijn geen nomeringen bekend. ¹

Fijnmotorische taken

1. Knippen: zie tabel Van hartingsveldt 2000, blz 127
2. Manipulatie van één hand: zie verhouding van bewegingsuitslagen en gebruik maken van de zwaartekracht in Van hartingsveldt 2000, blz 128
3. Tweehandig bewegen: Njiokiktijen (2004) geeft aan dat zich de symmetrieneiging vanaf 5 jaar ontwikkelt.
4. Kruisen van de middellijn: Njiokiktijen (2004) tussen de leeftijd van 4-12 neemt de vaardigheid toe. De niet- voorkeurshand kruist de middellijn veel minder vaak bij jongere kinderen dan de voorkeurshand (vanaf 4 jaar). Vanaf 8 jaar kruisen beide handen de middellijn even vaak. ¹

8 *Overige gegevens*

9***Literatuurlijst***

1. Van Hartingsveldt M, Cup E, Corstens- Mignot M; KOEK theorie, observatie, advies; Ergoboek Nijmegen 2006
2. Van Hartingsveld M; De Korte Observatie Ergotherapie bij Kleuters; Fijne motoriek en schrijven; Het Jonge Kind 2008